

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
д.е.н., проф. Лоханова Н.О.

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр**

зі спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та контроль руху і стану виробничих запасів на прикладі
ТОВ «ЦЕМЕНТ» »

Виконавець:

Студентка обліково-економічного
факультету

4 курсу 2 групи

Гордієнко Людмила Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

Канд. екон. наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ТА ЇХ МІСЦЕ У ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ РОБОТИ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Суть, класифікація та методи оцінки виробничих запасів як не від’ємної складової процесу виробництва.....	6
1.2. Нормативно-права база ведення обліку виробничих запасів.....	15
1.3. Сучасна проблематика обліку запасів.....	23
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ТОВ «ЦЕМЕНТ»	27
2.1. Загальна характеристика ТОВ «ЦЕМЕНТ».....	27
2.2. Первинний облік виробничих запасів та його організація на підприємстві.....	34
2.3. Ведення синтетичного та аналітичного обліку запасів на підприємстві.....	39
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ОПЕРАЦІЯМИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ	46
3.1. Аналіз ефективності використання виробничих запасів на підприємстві.....	46
3.2. Організація контролю за використанням виробничих запасів на підприємстві.....	57
3.3. Шляхи удосконалення ведення обліку та контролю на підприємстві.....	63
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми. Функціонування жодного промислового підприємства неможливе без використання виробничих запасів. Виробничі запаси – це головна складова виробництва на підприємстві, адже вони мають значну питому вагу у складі оборотних активів, переносять усю свою вартість до собівартості виробленої продукції, виконаних робіт або наданих послуг та забезпечують нормальне безперебійне функціонування підприємства. Підприємство повинно мати чітку картину щодо стану та наявності своїх матеріальних цінностей. Оперативна інформація щодо виробничих запасів є підґрунтям для прийняття управлінських рішень щодо закупівель нових партій сировини і матеріалів, пошуків більш вигідних постачальників, планування об'ємів виготовлення продукції, пошуку нових ринків збуту для своєї готової продукції, аналізування таких ринків та пошуку інноваційних технологій виробництва. А таку інформацію може надати саме облік руху і стану виробничих запасів.

Задля отримання об'єктивної інформації щодо стану і руху виробничих запасів на підприємстві має бути належним чином організована система бухгалтерського обліку та контролю. Важливого практичного значення та виробничої спрямованості набуває питання обліку запасів, оскільки саме це є передумовою подальшого розвитку виробництва на підприємстві.

Для ефективного забезпечення підприємства виробничими запасами та подальшого раціонального їх використання необхідно вживати комплекс заходів, що має на меті систематичний облік товарно-матеріальних цінностей та належний внутрішній контроль. У зв'язку з цим на підприємствах у сучасних умовах конкурентоспроможності на ринках виникає необхідність перегляду існуючої практики організації обліку запасів.

Сам облік запасів є досить трудомістким процесом. Це обумовлено великою різноманітністю запасів що надходять на підприємство, проходженням

етапів від їх закупівлі до одержання готової продукції, що супроводжується великою кількістю їх переміщень та оформленням різноманітної документації, яка у свою чергу також потребує удосконалення. Також залишається невирішеною проблема низької автоматизації обробки облікової інформації, а тому дослідження даного питання говорить про його значну актуальність.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є поглиблене вивчення теоретико-методичних аспектів обліку виробничих запасів, аналізу та контролю за їх використанням на підприємстві. Задля досягнення поставленої мети, що визначає зміст дослідження, у роботі було передбачено висвітлити наступні основні питання:

- розкрити сутність категорії виробничих запасів як об'єкту бухгалтерського обліку та контролю;
- визначити схему первинного обліку виробничих запасів на підприємстві;
- показати систему кореспонденції рахунків операцій із руху виробничих запасів, пристосовану до специфіки промислового підприємства;
- навести методику економічного аналізу забезпеченості та ефективності використання матеріальних ресурсів;
- провести дослідження основних показників ефективності використання матеріальних ресурсів на підприємстві;
- розглянути систему внутрішнього контролю за операціями із використання товарно-матеріальних цінностей;
- розробити рекомендації щодо покращення організації бухгалтерського обліку виробничих запасів на досліджуваному підприємстві.

Об'єкт та предмет дослідження. Предметом дослідження виступають теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку використання виробничих запасів, організація аналізу та контролю за виробничими запасами на підприємстві. Об'єктом дослідження є процес використання виробничих запасів на підприємстві ТОВ «ЦЕМЕНТ», яке займається виробництвом продукції промисловості.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи були використані загальнонаукові методи: індукції та дедукції, аналізу і синтезу – при вивченні економічної характеристики інформаційного забезпечення обліку виробничих запасів; порівняльних оцінок, а також статистико-економічні та вибірковий методи.

Інформаційна база дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи було розглянуто нормативно-правові акти, які регламентують ведення бухгалтерського обліку, нормативні документи з питань аналізу та контролю за операціями руху виробничих запасів, періодичні видання з питань економіки, бухгалтерського обліку й контролю, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, первинні документи, облікові реєстри, звітність Товариства з обмеженою відповідальністю «ЦЕМЕНТ».

ВИСНОВКИ

Відповідно до поставленої мети та завдання кваліфікаційної роботи на початку проведення дослідження, ми провели ряд заходів щодо висвітлення поставлених питань по теоретичним та методичним аспектам організації обліку аналізу та контролю за операціями із руху та стану виробничих запасів.

У роботі ми розкрили економічну сутність економічної категорії запасів, навели методи, принципи та порядок оцінки товарно-матеріальних цінностей, а основні види класифікацій запасів. Також у роботі було порівняно нормативно-правові документи з питань методики бухгалтерського обліку запасів – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 та Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку № 2. Такий порівняльний аналіз показав, що саме міжнародний стандарт дає підприємству більше свободи щодо ведення бухгалтерського обліку, дає змогу обґрунтовувати свої дії на застосуванні бухгалтерами професійного судження. Але і в нього є недоліки перед П(С)БО 9, адже міжнародний стандарт змушує розкривати більш детально інформацію про виробничі запаси, порівняно із національним, тим самим ускладнюючи роботу бухгалтерської служби.

Ефективність управління виробничими запасами повинна бути на високому рівні, адже запаси мають особливе значення для промислових підприємств, оскільки на них зосереджуються великі потоки матеріальних цінностей. В умовах ринкової економіки особливо важливого значення набуває поліпшення використання матеріальних благ.

Об'єктом нашого дослідження виступало підприємство ТОВ «ЦЕМЕНТ». Основним видом діяльності даного підприємства є виробництво цементу. Основними видами готової продукції заводу виступають портландцемент та шлаковий цемент. Досліджуване підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування, тобто виступає платником податку на прибуток та податку на додану вартість.

У кваліфікаційній роботі було досліджено документальне оформлення операцій надходження та вибуття матеріалів, організацію системи аналітичного та синтетичного обліку досліджуваного підприємства. На ТОВ «ЦЕМЕНТ» використовуються типові форми первинних облікових документів, але вибірково.

На підприємство сировина і матеріали надходять від постачальників за плату, переважно залізничним транспортом. Постачання запасів планується окремим відділом постачання. Працівники даного підрозділу ведуть відомості по даним виконання договорів постачання, асортиментність запасів, кількість та цінові показники.

Аналіз показників діяльності підприємства говорить про погіршення фінансового стану ТОВ «ЦЕМЕНТ». Наразі підприємство не має власних оборотних коштів і дана тенденція погіршується. Дефіцит власного капіталу із кожним роком зростає, що приводить підприємство у кризове фінансове становище. Усі проведені аналітичні розрахунки говорять про те, що підприємство потребує активних дій з боку апарату управління задля подолання негативної ситуації.

На підприємстві спостерігається значне збільшення матеріальних витрат та матеріалоемності продукції, що говорить про необхідність пошуків нових ринків закупівлі матеріалів, переглянути договори зі своїми сталими контрагентами з метою зниження цін на закупівлі. Підприємство ТОВ «ЦЕМЕНТ» вже багато років закуповує основні матеріали для виробництва у перевірених контрагентів. Серед них є «ЮМДЖИ Ресурс», ПАТ «Подільський цемент» та ТОВ «Кнауф Гіпс Скала».

Для подолання кризового становища управління підприємства повинно активно задіяти відділи маркетингу, збуту та розробки нових проектів. Саме за ними залишається активна робота пошуку нових каналів збуту продукції, покращення іміджу компанії, розробка нових інноваційних методів виробництва продукції. Також аналіз рівня цін на подібну продукцію на ринку допоможе оптимізувати рівень цін на власну готову продукцію, адже

підприємству не вистачає прибутку від основної операційної діяльності для покриття своїх фінансових витрат, а як результат збільшується сума непокритих збитків та зростає потреба у залучені додаткових коштів.

Під час дослідження роботи підприємства ТОВ «ЦЕМЕНТ» було виявлено, що система внутрішнього контролю працює на достатньо високому рівні. Але на відділ ВУК покладено багато обов'язків, що призводить до великого навантаження його робітників. Ситуація ускладнюється і тим, що на сьогоднішній день у відділі бухгалтерії недостатня кількість кваліфікованих кадрів, через що на працівників покладено додаткові обов'язки щодо ведення бухгалтерського обліку. Саме тому підприємству було рекомендовано наступне:

- розширити штат працівників відділу бухгалтерії та служби внутрішнього контролю, перерозподілити обов'язки, оптимізувати роботи відділів;
- увести використання головної книги на підприємстві;
- автоматизувати контрольно-пропускну систему на підприємстві;
- звести облік на підприємстві до одної із двох наразі працюючих програм бухгалтерського обліку;
- використовувати більше уточнюючих облікових складських документів по використанню виробничих запасів, для деталізації цих процесів.

Наведення таких пропозицій і рекомендацій стало узагальнюючим етапом написання кваліфікаційної роботи щодо обліку та контролю руху і стану виробничих запасів на підприємстві ТОВ «ЦЕМЕНТ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бержанір І.А. Проблеми та напрямки вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах України Глобальний економічний простір: детермінанти розвитку. Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 29 квітня 2016 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. С. 163-165.
2. Бондаренко Н.М. Організація внутрішнього контролю запасів на підприємстві [Електронний ресурс]. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету, 2017. URL: <http://www.vestnik-ekonom.mgu.od.ua/journal/2017/23-2-2017/23.pdf>. (дата звернення: 06.05.2019).
3. Бунда О. М. Особливості застосування методів обліку виробничих запасів. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. 2017. № 12. С. 103-112.
4. Бухгалтерский учет производственных ресурсов (Вопросы теории и практики) / За ред. Новодворского В. Д. Москва: Финансы и статистика, 1989. 284 с.
5. Бухгалтерський облік. Навч. посібник / Г.В. За ред. Нашкерської Г.В. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 464 с.
6. Бухгалтерський облік в Україні. Навч. посібник. / За ред. Р.Л. Хом'яка. 2-ге вид., доп. і перероб. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2003. 820 с.
7. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні. Навч. посібник. / За ред. Голова С.Ф. Дніпропетровськ: Бштанс-Клуб, 2001. 832 с.
8. Бухгалтерський облік у галузях економіки. Навч. Посібник / За ред. Атамаса П. Й. 2-ге вид., переробл. та доповн. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 392 с.

9. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. / За ред. Бутинця Ф.Ф. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.
10. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. Навч. посібник. / За ред. Ткаченко Н.М. Київ: А.С.К., 2008. 784 с.
11. Вороная Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Запаси та їх класифікація. Податки та бухгалтерський облік. Червень, 2018. № 50. С. 3-4.
12. Гордієнко Л.І. Шляхи вдосконалення обліку запасів на підприємстві. Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: тези доповідей V Міжнародної студентської наук.-практ. інтернет-конференції. Одеса: ОНЕУ. 2019. С. 47-48.
13. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н. А. / Н. А. Волкова, Р. М. Волчек, О. М. Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротاپринт. – 2015. – 310 с.
14. Економічний енциклопедичний словник (частина I). / За ред. Мочерного О. В. Львів : Світ, 2005. 463 с.
15. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту. Навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. / За ред. С.В. Івахненкова. Київ: Знання, 2008. 343 с.
16. Кім Ю. Г. Бухгалтерський та податковий облік: первинні документи та порядок їх заповнення. Київ: ЦУЛ, 2014. 600 с.
17. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010: наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.Rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>. (дата звернення: 10.05. 2019).
18. Кононова О. Є. Організація бухгалтерського обліку: Навч. посібник. Дніпро: ДВНЗ ПДАБА, Вена: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 102 с.
19. Контроль та ревізія: Навч. посібник / За ред. Бутинця Ф.Ф., Бардаша С. В., Малюги Н.М. Житомир: Світ, 2012. 458 с.
20. Контроль і ревізія. Підручник / За ред. Усача Б. Ф. Київ: Знання – Прес. 2002. 253с.

21. Контроль і ревізія. Практикум: Навч. посіб. для ВНЗ / За ред. Бардаша С.В. Житомир. 2004. 384 с.
22. Масленніков Є. І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства: монографія / Є. І. Масленніков. Одеса: Прес-кур'єр, 2015. С. 316.
23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» (МСБО 2 – IAS 2: International Accounting Standard 2 «Inventories»). Офіц. переклад МФУ. URL: [https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/IAS-02_ukr_2018%20\(1\).pdf](https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/IAS-02_ukr_2018%20(1).pdf). (дата звернення: 18.04.2019).
24. Мілько Л.В., Хотенчук Я.А. Питання вдосконалення обліку виробничих запасів [Електронний ресурс]. ЧНТУ, 2014. С. 233. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2423/1/Питання%20вдосконалення%20обліку%20виробничих%20запасів.pdf>. (дата звернення: 02.04.2019).
25. Облік видів економічної діяльності. Підручник / За ред. Гура. Н.О. Київ: ЦУЛ, 2010. 320 с.
26. Облік виробничих запасів: порядок проведення, документальне оформлення. Навч. посібник. / За ред. С.А. Авраменко. Київ: МАУП, 2010. 318 с.
27. Облікова політика підприємства. Навч. посібник / За ред. Вериги Ю.А., Кулик В.А., Ночовної Ю.О., Іванюк С.Ю. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 312 с.
28. Олійник Т. О., Резніченко Н. В. Проблеми організації обліку на складах підприємств. Всеукр. наук.-вироб. журнал «Сталий розвиток економіки». 2011. № 7. С. 204-207.
29. Ольховик О. Малоцінка буває різна, або МШП і МНМА. Податки та бухгалтерський облік. Липень, 2018. № 61. С. 4-7.
30. Офіційний сайт підприємства ТОВ «Цемент». URL: http://www.crhukraine.com/locations/cement_11c/history. (дата звернення: 09.05.2019).

31. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р.: із змінами та доповненнями від 08.02.2014 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>. (дата звернення: 05.05.2019).
32. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 08.05.2019).
33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.99 р. із змінами та доповненнями від 17.12.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>. (дата звернення: 18.04.2019).
34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999 зі змінами та доповненнями від 09.08.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. (дата звернення: 19.04.2019).
35. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р.: із змінами та доповненнями від 04.10.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>. (дата звернення: 07.05.2019).
36. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 05.10.2017 № 2164-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. (дата звернення: 18.04.2019).
37. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів: Наказ Міністерства статистики України № 193 від 21.06.96 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0193202-96>. (дата звернення: 17.04.2019).
38. Приймак О. Ю. Методичні процедури управлінського обліку виробничих запасів в логістиці та управлінні підприємством [Електронний ресурс].

- Вісник Національного університету «Львівська політехніка», № 594, 2007 . С. 141 - 148. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7273/1/23.pdf>.
(дата звернення: 03.05.2019).
39. Рапинець В.І. Облік виробничих запасів з використанням інформаційних технологій. Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, (м. Тернопіль, 21 листопада 2007 р.). Тернопіль. 2007. С. 502–504.
 40. Стивенсон Вильям Дж. Управление производством / Пер. с англ. Москва: ООО «Издательство Лаборатория Базовых знаний», ЗАО «Издательство БИНОМ», 1998. 298 с.
 41. Теорія бухгалтерського обліку. Навч. посібник. / За ред. М.В. Кужельний, В.Г. Лінник. Київ: КНЕУ, 2001. 334 с.
 42. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. - метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / За ред. Терещенка О.О. Київ: КНЕУ, 2006. 312 с.
 43. Фінансовий аналіз. Навч.-метод. посіб. / За ред. В.М. Дегтярьова, К.Ю. Мамченко. Донецьк: ДонДУУ, 2011. 343 с.
 44. Швець І.Б. Управління виробничими запасами на підприємстві: монографія / І. Б. Цвець, І. А. Бондарева. Донецьк: Інститут економіки промисловості, 2003. 182 с.
 45. Шпирко О. М. Облік виробничих запасів і аналіз ефективності їх використання: монографія / О. М. Шпирко, С. М. Семенова. Київ: ВД «Артек», 2018. С. 239.